ISSN 2076–1554

Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

ВГО Українська академія наук

Видавництво «Гілея»

Гілея

Науковий вісник
збірник наукових праць

- *Історичні науки*
- *Філософські науки*
- *Політичні науки*

Випуск 130 (№ 3)

Київ – 2018

ISSN 2076–1554

Збірник засновано 2004 року. Вихід з друку – щомісячно

Фахове видання
з філософських, політичних наук затверджено наказом Міністерства освіти і науки України
№ 747 від 13 липня 2015 р., з історичних наук наказом МОН України № 1328 від 21 грудня 2015 р. (перереєстрація)

Свідоцтво про державну реєстрацію (перереєстрацію) друкованого засобу
масової інформації: серія КВ № 22632-12532ПР від 24 квітня 2017 року

Друкується за рішенням:
Вченої ради Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
(протокол № 10 від 27 лютого 2018 р.)

Збірник входить до міжнародних баз
Google Scholar; Index Copernicus (Польща); EBSCO Publishing, Inc. (USA); SIS (Scientific Indexing Services) (USA); InfoBase Index (Індія).

Шеф – редактор:
Андрущенко В. П.,
д–р філос. наук, проф.,член – кор. НАН України,
акад. НАПН України
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Головний редактор:
Вашкевич В. М.,
д–р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Співредактори:
Акопян В. Г.,
д–р філос. наук, ст.н.с. (Україна, Київ)
Кивлюк О. П., д–р філос. наук, ст.н.с.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Муляр В. І.,
д–р філос. наук, проф. (Україна, Житомир)

Відповідальний секретар:
Халамендик В. Б.,
д–р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Редакційна рада:
Андрущенко В. П., д–р філос. наук
проф.,член – кор. НАН України, акад. НАПН України
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Вашкевич В. М., д–р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Зеленков А. І., д–р філос. наук, проф. (Білорусь, Мінськ)
Колесник В. Ф., д–р іст. наук, проф.,
член–кор. НАН України (Україна, Київ)
Мирзаханян Р., д–р іст. наук, проф. (Вірменія, Єреван)
Михальченко М. І., д–р філос. наук, проф.,
член – кор. НАН України (Україна, Київ)
Панчук М. І., д–р іст. наук, проф. (Україна, Київ)
Рафальський О. О., д–р іст. наук, проф. (Україна, Київ)
Савельєв В. Л., д–р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Солдатенко В. Ф., д–р іст. наук, проф., член–кор. НАН України
(Україна, Київ)
Степико М. Т., д–р філос. наук, проф. (Україна, Київ)

Редакційна колегія:

З історичних наук:
Войцехівська І. Н., д–р іст. наук, проф. (Україна, Київ)
Дробот І. І., д–р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Журба М. А., д–р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Лазько Г. Г., д–р іст. наук, проф. (Білорусь, Гомель)
Лисак В. Ф., д–р іст. наук, проф. (Україна, Маріуполь)
Мезга М. М., д-р іст. наук, проф. (Білорусь, Гомель)
Михайлюк В. П., д–р іст. наук, проф. (Україна, Старобільськ)
Стоян Т. А., д–р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Сушко О.О., д–р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Чернега Л. М., д–р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Шаповал Ю. І., д–р іст. наук, проф. (Україна, Київ)

З філософських наук:
Абасов А. С., д–р філос. наук, проф. (Азербайджан, Баку)
Базалук О. О., д–р філос. наук, проф. (Україна, Київ)
Бех В. П., д–р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Воронкова В. Г., д–р філос. наук, проф. (Україна, Запоріжжя)
Герасимова Е. М., д–р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Гарбар Г.А., д–р філос. наук, проф. (Україна, Миколаїв)
Жадько В. О., д–р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Жижко Т. А., д–р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Куцепал С. В., д–р філос. наук, проф. (Україна, Полтава)
Миколайчак А., д–р хабілітований, проф. (Польща, Познань)
Оніпко О. Ф., д–р техн. наук, проф. (Україна, Київ)
Свириденко Д. Б., д–р філос. наук, доц.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Терепищий С. О., д–р філос. наук, доц.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Тецлав С., д–р філос. наук, проф. (Польща, Бидгощ)
Яшанов С. М., д–р пед. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

З політичних наук:
Андрусишин Б. І., д–р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Андрюкайтене Р., д–р PhD соціальних наук (менеджмент),
(Литва, Маріамполь)
Бабкіна О. В., д–р політ. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Балабанов К. В., д–р політ. наук, проф. (Україна, Маріуполь)
Варзар І. М., д–р політ. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Васильчук Є. О., д–р політ. наук, доц. (Україна, Черкаси)
Войналович В. А., д–р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
Іванов М. С., д–р політ. наук, проф. (Україна, Миколаїв)
Картунов О. В., д–р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
Кізіма С. А., д–р політ. наук. проф.. (Білорусь, Мінськ)
Котигоренко В. О., д–р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
Крась І., д–р хабілітований, проф. (Польща, Ченстохов)
Лапина С. В., д–р соц. наук, проф. (Білорусь, Мінськ)
Макаренко Л. Л., д–р пед. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Остапенко М. А., д–р політ. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Римаренко С. Ю., д–р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
Срогошу Т., д–р хабілітований, проф. (Польща, Ченстохов)

Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В. М. Вашкевич. – К. : «Видавництво «Гілея», 2018. – Вип. 130 (3). – 470 с.

Концепція збірника базується на багатоплановому науковому висвітленні проблем інформаційної цивілізації, що формується. Основні рубрики охоплюють галузі історичних, філософських та політичних наук. Розрахований на фахівців гуманітарних та соціально–політичних наук.

© Редакційна колегія, 2018
© Автори статей, 2018
© Національний педагогічний університет
імені М. П.Драгоманова, 2018
© ВГО Українська академія наук, 2018

ISSN 2076-1554

Natsional'nyy pedahohichnyy universytet
imeni M. P. Drahomanova

VHO Ukrayins'ka Akademiya Nauk

Vydavnytstvo «Hileya»

Hileya

naukovyy visnyk
zbirnyk naukovykh prats'

- *Istorychni nauky*
- *Filosofs'ki nauky*
- *Politychni nauky*

Vypusk 130 (№ 3)

Kyyiv – 2018

ISSN 2076–1554

Zbirnyk zasnovano 2004 roku. Vykhid z druku – shchomisyachno

FAKHOVE VYDANNYA

z filosofs'kykh, politychnykh nauk zatverdzheno nakazom Ministerstva osvity i nauky Ukrayiny
№ 747 vid 13 lypnya 2015 r., z istorychnykh nauk nakazom MON Ukrayiny № 1328 vid 21 hrudnya 2015 r. (pereyestratsiyu)

Svidotstvo pro derzhavnu reyestratsiyu (pereyestratsiyu) drukovanoho zasobu
masovoyi informatsiyi: seriya KV № 22632-12532PR vid 24 kvitnya 2017 roku

Drukuyet'sya za rishennyam:
Vchenoyi rady Natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova
(protokol № 10 vid 27 liutoho 2018 r.)

Zbirnyk vkhodyt' do mizhnarodnykh baz:
Google Scholar; Index Copernicus (Pol'shcha); EBSCO Publishing, Inc. (USA); SIS (Scientific Indexing Services) (USA); InfoBase Index (Indyya).

Shef–redaktor:
Andrushchenko V. P., d–r filos. nauk,
prof.,chlen – kor. NAN Ukrayiny, akad. NAPN Ukrayiny
(Ukrayina, Kyyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)

Holovnyy redaktor:
Vashkevych V. M., d–r filos. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)

Spivredaktory:
Akopyan V. H., d–r filos. nauk, st.n.s. (Ukrayina, Kyyiv),
Kyvlyuk O. P., d–r filos. nauk, st.n.s.
(Ukrayina, Kyyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Mulyar V. I., d–r filos. nauk, prof. (Ukrayina, Zhytomyr)

Vidpovidal'nyy sekretar:
Khalamendyk V. B., d–r filos. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)

Redaktsiyna rada:

Andrushchenko V. P., d–r filos. nauk, prof.,
chlen – kor. NAN Ukrayiny, akad. NAPN Ukrayiny
(Ukrayina, Kyyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Vashkevych V. M., d–r filos. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Zelenkov A. I., d–r filos. nauk, prof. (Bilorus', Mins'k)
Kolesnyk V. F., d–r ist. nauk, prof.,
chlen–kor. NAN Ukrayiny (Ukrayina, Kyyiv)
Myrzakhanyan R., d–r ist. nauk, prof. (Armyeniya, Yerevan)
Mykhal'chenko M. I., d–r filos. nauk, prof.,
chlen – kor. NAN Ukrayiny (Ukrayina, Kyyiv)
Rafal's'kyy O. O., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Kyyiv)
Savel'yev V. L., d–r ist. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Soldatenko V. F., d–r ist. nauk, prof.,
chlen–kor. NAN Ukrayiny (Ukrayina, Kyyiv)
Stepyko M. T., d–r filos. nauk, prof. (Ukrayina, Kyyiv)

Redaktsiyna kolehiya:

Z istorychnykh nauk:
Voytsekhivs'ka I. N., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Kyyiv)
Drobot I. I., d–r ist. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyyiv, NPU im. M.P. Drahomanova)
Zhurba M. A., d–r ist. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyyiv, NPU im. M.P. Drahomanova)
Laz'ko H. H., d–r ist. nauk, prof. (Bilorus', Homel')
Lysak V. F., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Mariupol')
Mezha M. M., d-r ist. nauk, prof. (Bilorus', Homel')
Mykhaylyuk V. P., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Starobil's'k)
Stoyan T. A., d–r ist. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyyiv, NPU im. M.P. Drahomanova)
Sushko O. O., d–r ist. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Cherneha L. M., d–r ist. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyyiv, NPU im. M.P. Drahomanova)
Shapoval Yu. I., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Kyyiv)

Z filosofs'kykh nauk:
Abasov A. S., d–r filos. nauk, prof. (Azerbaydzhan, Baku)
Bazaluk O. O., d–r filos. nauk, prof. (Ukrayina, Kyyiv)
Bekh V. P., d–r filos. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyyiv, NPU im. M.P. Drahomanova)
Voronkova V. H., d–r filos. nauk, prof. (Ukrayina, Zaporizhzhya)
Harbar H.A., d–r filos. nauk, prof. (Ukrayina, Mykolayiv)
Herasymova E. M., d–r filos. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyyiv, NPU im. M.P. Drahomanova)
Zhad'ko V. O., d–r filos. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyyiv, NPU im. M.P. Drahomanova)
Zhyzhko T. A., d–r filos. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyyiv, NPU im. M.P. Drahomanova)
Kutsepal S. V., d–r filos. nauk, prof. (Ukrayina, Poltava)
Mykolaychak A., d–r khabilitovanyy, prof. (Pol'shcha, Poznan')
Onipko O. F., d–r tekhn. nauk, prof. (Ukrayina, Kyyiv)
Svyrydenko D. B., d–r filos. nauk, dots.
(Ukrayina, Kyyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Terepyshchyy S. O., d-r filos. nauk, dots.
(Ukrayina, Kyyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Tetslav S., d–r filos. nauk, prof. (Pol'shcha, Bydhoshch)
Yashanov S. M., d–r ped. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyyiv, NPU im. M.P. Drahomanova)

Z politychnykh nauk:
Andrusyshyn B. I., d–r ist. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyyiv, NPU im. M.P. Drahomanova)
Andryukaytene R., d-r PhD sotsial'nykh nauk (menedzhment),
(Lytva, Mariyampol')
Babkina O. V., d–r polit. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyyiv, NPU im. M.P. Drahomanova)
Balabanov K. V., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Mariupol')
Varzar I. M., d–r polit. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyyiv, NPU im. M.P. Drahomanova)
Vasyl'chuk Ye. O., d–r polit. nauk, doc. (Ukrayina, Cherkasu)
Voynalovych V. A., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Kyyiv)
Ivanov M. S., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Mykolayiv)
Kartunov O. V., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Kyyiv)
Kizima S. A., d–r polit. nauk. prof.. (Bilorus', Mins'k)
Kotyhorenko V. O., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Kyyiv)
Kras' I., d–r khabilitovanyy, prof. (Pol'shcha, Chenstokhov)
Lapyna S. V., d–r sots. nauk, prof. (Bilorus', Mins'k)
Makarenko L. L., d–r ped. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyyiv, NPU im. M.P. Drahomanova)
Ostapenko M. A., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Kyyiv)
Rymarenko S. Yu., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Kyyiv)
Srohoshu T., d–r khabilit., prof. (Pol'shcha, Chenstokhov)

Hileya: naukovyy visnyk. Zbirnyk naukovykh prats' / Hol. red. V. M. Vashkevych. – K. : «Vydavnytstvo «Hileya», 2018. – Vyp. 130 (3) – 470 s.

Kontseptsiya zbirnyka bazuyet'sya na bahatoplanovomu naukovomu vysvitlenni problem informatsiynoyi tsyvilizatsiyi, shcho formuyet'sya. Osnovni rubryky okhoplyuyut' haluzi istorychnykh, filosofs'kykh ta politychnykh nauk. Rozrakhovanyy na fakhivtsiv humanitarnykh ta sotsial'no–politychnykh nauk.

© Redaktsiyna kolehiya, 2018
© Avtory statey, 2018
© Natsional'nyy pedahohichnyy universytet
imeni M. P.Drahomanova, 2018
© VHO Ukrayins'ka akademiya nauk, 2018

ПРЕДСТАВНИЦТВА
збірника «Гілея: науковий вісник» в Україні

Вінницьке представництво
(Вінницький національний технічний університет)
керівник **Денисюк С. Г.,** доктор політичних наук, професор
e–mail: sg_denisiyk@mail.ru

Дніпропетровське представництво
(Дніпропетровський національний університет
імені Олеся Гончара)
керівник **Вершина В. А.,** кандидат філософських наук, доцент
e–mail: mailto:vivi.dp@mail.ru

Донецьке представництво
(Донецький національний університет,)
керівник **Андрієнко О. В.,** доктор філософських наук, доцент
e–mail: elena_andrienko8@mail.ru

Запорізьке представництво
(Запорізький національний технічний університет)
керівник **Ємельяненко Є. О.,** кандидат філософських наук, доцент
e–mail: gileya_zaporizhzhya@ukr.net

Івано–Франківське представництво
(Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника, м. Івано–Франківськ)
керівник **Дичковська Г. О.,** кандидат філософських наук, доцент
e–mail: go_osmomysl@ukr.net

Луганське представництво
(Східноукраїнський національний університет
імені Володимира Даля, м. Старобільськ)
керівник **Михайлюк В. П.,** доктор історичних наук, професор
e–mail: vital_mih@ukr.net

Львівське представництво
(Національний університет «Львівська політехніка»)
керівник **Карівець І. В.,** кандидат філософських наук, доцент
e–mail: sacre@ukr.net

Маріупольське представництво
(Маріупольський державний університет)
керівник **Булик М.,** кандидат політичних наук, доцент
e–mail: vorlok@ukr.net

Миколаївське представництво
(Миколаївський національний університет
імені В. О. Сухомлинського)
керівник **Макарчук С. С.,** кандидат історичних наук, доцент
e–mail: rvgreabis@farlep.mk.ua
координатор **Шкуренко К. О.,** кандидат політичних наук, доцент
e–mail: sh_kamila@mail.ru

Одеське представництво
(Одеський національний університет імені І. І. Мечникова)
керівник **Барвінська П. І.,** кандидат історичних наук, доцент
e–mail: barwinskaja@ua.fm

Подільське представництво
(Подільський державний аграрно–технічний університет,
м. Кам'янець–Подільський)
керівник **Колосюк І. А.,** кандидат філософських наук, доцент
e–mail: ikolosyuk@ukr.net

Полтавське представництво
(Полтавський факультет Національної юридичної академії
України ім. Ярослава Мудрого)
керівник **Куцепал С. В.,** доктор філософських наук, професор
e–mail: svkutsepal@rambler.ru

Сумське представництво
(Сумський державний університет)
керівник **Дегтярьов С. І.,** кандидат історичних наук, доцент
e–mail: starsergo@bigmir.net

Тернопільське представництво
(Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка)
керівник **Кліш А. Б.,** кандидат історичних наук, доцент
e–mail: Klish_Andriy@ukr.net

Ужгородське представництво
(Ужгородський національний університет)
керівник **Мелеганич Г. І.,** кандидат політичних наук, доцент
e–mail: melgi@ukr.net

Уманське представництво
(Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини)
керівник **Кривошея І. І.,** кандидат історичних наук, доцент
e–mail: igorkryvosheia@gmail.com

Харківське представництво
(Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»)
керівник **Владленова І. В.,** доктор філософських наук, професор
e–mail: vladlenova@email.ua

Хмельницьке представництво
(Хмельницький національний університет)
керівник **Гоцуляк В. М.,** кандидат політичних наук, доцент
e–mail: gotsylak@ukr.net

Черкаське представництво
(Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького)
керівник **Васильчук Є. О.,** кандидат політичних наук, доцент
e–mail: vasilchuk84@bk.ru

Чернігівське представництво
(Чернігівський державний інститут економіки і управління)
керівник **Тополь О. В.,** доктор філософських наук, доцент
e–mail: topololga@ukr.net
координатор **Горобець С. М.,** молодший науковий співробітник
e–mail: olen–g@yandex.ru

ПРЕДСТАВНИЦТВО
збірника «Гілея: науковий вісник» в Азербайджані

(Національна Академія Наук Азербайджану, м. Баку)
керівник **Махмудов М. А.,** доктор філософії
e–mail: matlabm@yandex.com
координатор **Рагимли Р.,** науковий співробітник
e–mail: rus_rahimli@yahoo.com

ПРЕДСТАВНИЦТВА
збірника «Гілея: науковий вісник» в Білорусі

(Академія управління
при Президентові Республіки Білорусь, м. Мінськ)
керівник **Алейникова С. М.,** кандидат соціологічних наук, доцент
e–mail: alejnsvetlana@yandex.ru
(Брестський державний університет імені О. С. Пушкина, м. Брест)
керівник **Шостак Г. В.,** кандидат педагогічних наук
e–mail: shostak1964@brest.by
(Гомельський державний університет
імені Франциська Скорини, м. Гомель)
керівник **Мезга М. М.,** кандидат історичних наук, доцент
e–mail: nmezga@gsu.by

ПРЕДСТАВНИЦТВА
збірника «Гілея: науковий вісник» в Польщі

(Університет імені Адама Міцкевича в Познані)
керівник **Димчик Р.,** доктор, викладач,
e–mail: dymczyk@wp.pl
(Інститут історії Академії імені Яна Длугоша в Ченстохові)
керівник **Моравец Н.,** доктор, викладач
e–mail: mornor@wp.pl

Запрошуємо Вас відвідати наш сайт: **www.gileya.org**

E–mail: gileya.org.ua@gmail.com

Див. також: Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: www.nbuv.gov.ua/portal

Розділ: Наукова періодика України: журнали та збірники наукових праць

PREDSTAVNYTSTVA
zbirnyka «Hileya: naukovyy visnyk» v Ukrayini

Vinnyts'ke predstavnytstvo
(Vinnyts'kyy natsional'nyy tekhnichnyy universytet)
kerivnyk **Denysyuk S. H.,** doktor politychnykh nauk, profesor
e–mail: sg_denisiyk@mail.ru.

Dnipropetrovs'ke predstavnytstvo
(Dnipropetrovs'kyy natsional'nyy universytet imeni Olesya Honchara)
kerivnyk **Vershyna V. A.,** kandydat filosofs'kykh nauk, dotsent
e–mail: mailto:vivi.dp@mail.ru

Donets'ke predstavnytstvo
(Donets'kyy natsional'nyy universytet)
kerivnyk **Andriyenko O. V.,** doktor filosofs'kykh nauk, dotsent
e–mail: elena_andrienko8@mail.ru

Zaporiz'ke predstavnytstvo
(Zaporiz'kyy natsional'nyy tekhnichnyy universytet)
kerivnyk **Yemel'yanenko Ye. O.,** kandydat filosofs'kykh nauk, dotsent
e–mail: gileya_zaporizhzhya@ukr.net

Ivano–Frankivs'ke predstavnytstvo
(Prykarpat·s'kyy natsional'nyy universytet imeni Vasylya Stefanyka, m. Ivano–Frankivs'k)
kerivnyk **Dychkovs'ka H. O.,** kandydat filosofs'kykh nauk, dotsent
e–mail: go_osmomysl@ukr.net

Luhans'ke predstavnytstvo
(Skhidnoukrayins'kyy natsional'nyy universytet imeni Volodymyra Dalya, m. Starobil's'k)
kerivnyk **Mykhaylyuk V. P.,** doktor istorychnykh nauk, profesor
e–mail: vital_mih@ukr.net

L'vivs'ke predstavnytstvo
(Natsional'nyy universytet «L'vivs'ka politekhnika»)
kerivnyk **Karivets' I. V.,** kandydat filosofs'kykh nauk, dotsent
e–mail: sacre@ukr.net

Mariupol's'ke predstavnytstvo
(Mariupol's'kyy derzhavnyy universytet)
kerivnyk **Bulyk M.,** kandydat politychnykh nauk, dotsent
e–mail: vorlok@ukr.net

Mykolayivs'ke predstavnytstvo
(Mykolayivs'kyy natsional'nyy universytet imeni V. O. Sukhomlyns'koho)
kerivnyk **Makarchuk S. S.,** kandydat istorychnykh nauk, dotsent
e–mail: rvgreabis@farlep.mk.ua
koordynator **Shkurenko K. O.,** kandydat politychnykh nauk, dotsent
e–mail: sh_kamila@mail.ru

Odes'ke predstavnytstvo
(Odes'kyy natsional'nyy universytet imeni I. I. Mechnykova)
kerivnyk **Barvins'ka P. I.,** kandydat istorychnykh nauk, dotsent
e–mail: barwinskaja@ua.fm

Podil's'ke predstavnytstvo
(Podil's'kyy derzhavnyy ahrarno–tekhnichnyy universytet, m. Kam»yanets'–Podil's'kyy)
kerivnyk **Kolosyuk I. A.,** kandydat filosofs'kykh nauk, dotsent
e–mail: ikolosyuk@ukr.net

Poltavs'ke predstavnytstvo
(Poltavs'kyy fakul'tet Natsional'noyi yurydychnoyi akademiyi Ukrayiny imeni Yaroslava Mudroho)
kerivnyk **Kutsepal S. V.,** doktor filosofs'kykh nauk, profesor
e–mail: svkutsepal@rambler.ru

Sums'ke predstavnytstvo
(Sums'kyy derzhavnyy universytet)
kerivnyk **Dehtyar'ov S. I.,** kandydat istorychnykh nauk, dotsent
e–mail: starsergo@bigmir.net

Ternopil's'ke predstavnytstvo
(Ternopil's'kyy natsional'nyy pedahohichnyy universytet imeni Volodymyra Hnatyuka)
kerivnyk **Klish A. B.,** kandydat istorychnykh nauk, dotsent
e–mail:Klish_Andriy@ukr.net

Uzhhorods'ke predstavnytstvo
(Uzhhorods'kyy natsional'nyy universytet)
kerivnyk **Melehanych H. I.,** kandydat politychnykh nauk, dotsent
e–mail: melgi@ukr.net

Umans'ke predstavnytstvo
(Umans'kyy derzhavnyy pedahohichnyy universytet imeni Pavla Tychyny)
kerivnyk **Kryvosheya I. I.,** kandydat istorychnykh nauk, dotsent
e–mail: igorkryvosheia@gmail.com

Kharkivs'ke predstavnytstvo
(Natsional'nyy tekhnichnyy universytet «Kharkivs'kyy politekhnichnyy instytut»)
kerivnyk **Vladlenova I. V.,** doktor filosofs'kykh nauk, profesor
e–mail: vladlenova@email.ua

Khmel'nyts'ke predstavnytstvo
(Khmel'nyts'kyy natsional'nyy universytet)
kerivnyk **Hotsulyak V. M.,** kandydat politychnykh nauk, dotsent
e–mail: gotsylak@ukr.net

Cherkas'ke predstavnytstvo
(Cherkas'kyy natsional'nyy universytet imeni Bohdana Khmel'nyts'koho)
kerivnyk **Vasyl'chuk Ye. O.,** kandydat politychnykh nauk, dotsent
e–mail: vasilchuk84@bk.ru

Chernihivs'ke predstavnytstvo
(Chernihivs'kyy derzhavnyy instytut ekonomiky i upravlinnya)
kerivnyk **Topol' O. V.,** doktor filosofs'kykh nauk, dotsent
e–mail: topololga@ukr.net
koordynator **Horobets' S. M.,** molodshyy naukovyy spivrobitnyk
e–mail: olen–g@yandex.ru

PREDSTAVNYTSTVO
zbirnyka «Hileya: naukovyy visnyk» v Azerbaydzhani

(Natsional'noyi Akademiyi Nauk Azerbaydzhanu, m. Baku)
kerivnyk **Makhmudov M. A.,** doktor filosofiyi
e–mail: matlabm@yandex.com
koordynator **Rahymly R.,** naukovyy spivrobitnyk
e–mail: rus_rahimli@yahoo.com

PREDSTAVNYTSTVA
zbirnyka «Hileya: naukovyy visnyk» v Bilorusi

(Akademiya upravlinnya pry Prezydentovi Respubliky Bilorus', m. Mins'k)
kerivnyk **Aleynykova S. M.,** kandydat sotsiolohichnykh nauk, dotsent
e–mail: alejnsvetlana@yandex.ru
(Brest·s'kyy derzhavnyy universytet imeni O. S. Pushkyna, m. Brest)
kerivnyk **Shostak H. V.,** kandydat pedahohichnykh nauk
e–mail: shostak1964@brest.by
(Homel's'kyy derzhavnyy universytet imeni Frantsys'ka Skoryny, m. Homel')
kerivnyk **Mez·ha M. M.,** kandydat istorychnykh nauk, dotsent
e–mail: nmezga@gsu.by

PREDSTAVNYTSTVA
zbirnyka «Hileya: naukovyy visnyk» v Pol'shchi

(Universytet imeni Adama Mitskevycha v Poznani)
kerivnyk **Dymchyk R.,** doktor, vykladach,
e–mail: dymczyk@wp.pl
(Instytut istoriyi Akademiyi imeni Yana Dluhosha v Chenstokhovi)
kerivnyk **Moravets N.,** doktor, vykladach
e–mail: mornor@wp.pl

Zaproshuyemo Vas vidvidaty nash sayt: **www.gileya.org**
E–mail: gileya.org.ua@gmail.com
Dyv. takozh: Sayt Natsional'noyi biblioteky Ukrayiny imeni V. I. Vernads'koho: www.nbuv.gov.ua/portal
Rozdil: Naukova periodyka Ukrayiny: zhurnaly ta zbirnyky naukovykh prats'

нот до секретаріату Найвищої Ради, які за своєю формою та змістом нагадували скарги на голів урядів країн Антанти, Такі обставини погіршили і так не дуже добрі стосунки України з союзними державами.

Помилкою в діяльності української делегації на Паризькій конференції була відмова від співпраці в підкомісії з польських справ щодо внутрішнього статусу Східної Галичини. Українським дипломатам потрібно було взяти участь у праці підкомісії та намагатися впливати на вироблення внутрішнього статусу Східної Галичини на користь її мешканців.

З прийняттям умов місії Бартєлемі, яка діяла під егідою Паризької мирної конференції, щодо перемир'я між українцями і поляками в Галичині в УНР з'явився б шанс бути визнаною Антантою і отримати, допомогу в оборонній війні на два фронти проти – Польщі й РСФРР. З огляду на безнадійну ситуацію – дипломатичну ізоляцію та внутрішню політичну нестабільність, – відкинення Директорією пропозиції антантських чинників було поспішним.

Список використаних джерел

1. Доценко О. Літопис Української революції 1917–1923. – Львів, 1924. – Кн.5, Т.3.
2. Мазепа І. Україна в огні і бурі революцій 1917–1921. – К.: Вид. «Темпора», 2003. – Т.1.
3. Нагаєвський І. Історія Української держави XX століття. – К., 1993.
4. Стахів М. Україна в добі Директорії УНР. – Скрентон, 1963. – Т. 5.
5. Срібник І. С. Петлюра – на чолі держави та війська.
6. Симоненко Р. Імперіалістична політика Антанти і США щодо України у 1919 році. – К., 1962.
7. ЦДАВОВУ. – Ф.3696. – Оп.2. – Спр.133.
8. Шелухін С. Лист до С. Петлюри. Ризький договір. – Париж, 1948.

References

1. Docenko O. Litopys Ukrai'ns'koi' revoljucii' 1917–1923. – L'viv, 1924. – Kn.5, T.3.
2. Mazepa I. Ukrai'na v ogni i buri revoljucij 1917–1921. – K.: Vyd. «Tempora», 2003. – T.1.
3. Nagajevs'kyj I. Istorija Ukrai'ns'koi' derzhavy XX stolittja. – K., 1993.
4. Stahiv M. Ukrai'na v dobi Dyrektorii' UNR. – Skrenton, 1963. – T. 5.
5. Sribnyk I. S. Petljura – na choli derzhavy ta vijs'ka.
6. Symonenko R. Imperialistychna polityka Antanty i SShA shhodo Ukrai'ny u 1919 roci. – K., 1962.
7. CDAVOVU. – F.3696. – Op.2. – Spr.133.
8. Sheluhin S. Lyst do S. Petljury. Ryz'kyj dogovir. – Paryzh, 1948.

Vargatyuk S. V., *Candidate of Historical Sciences, Associate Professor Department of International Relations, Faculty of Journalism and International Relations, Kiev National University of Culture and Arts (Ukraine, Kyiv), Liana.V@i.ua*

Struggle of the diplomatic corruption of the UNR Director with the building of Poland of Western Ukraine

The article deals with the actions of Ukrainian diplomacy and representatives of the state leadership of the UNR Directory in connection with the occupation of the Polish troops of Western Ukraine. The difficult international situation around Ukraine in the last days of the liberation struggle: the second aggression of Soviet Russia, the failure to recognize Ukrainian statehood and the reluctance to help Kiev in the war with representatives of the governments of the Entente countries, was aggravated by the war on the part of Poland. Such harsh realities compelled Ukrainians to use a variety of methods to defend the right to have their own independent state.

Keywords: *diplomatic corps, Ukrainian delegation, negotiations, complication of the situation.*

* * *

УДК 614.84«1925–1926»

Харламов М. І.,
кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін соціально–психологічного факультету, Національний університет цивільного захисту України (Україна, Харків), mike1982kharlamov@gmail.com

Логовський І. М.,
кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін соціально–психологічного факультету, Національний університет цивільного захисту України (Україна, Харків), marika_logovskay@ukr.net

Особливості стану протипожежної охорони промисловості Україні у 1925–1926 роках

Метою дослідження є розгляд особливостей стану протипожежної охорони промислових підприємств УСРР (Української Соціалістичної Радянської Республіки) у період розквіту нової економічної політики (НЕП). В статті розглядаються деякі питання взаємовідносин Народного Комісаріату Внутрішніх Справ української республіки (НКВС УСРР) та Вищої Ради Народного Господарства УСРР (ВРНГ УСРР). Характеризуються проблеми боротьби з пожежами в промисловості республіки на 1925 рік, аналізуються спроби подолання кризи в системі пожежної безпеки у 1926 році. В роботі використовуються проблемно–хронологічний та історико–системний методи дослідження, що дозволили більш об'єктивно підійти до аналізу зазначених питань. Дана наукова розвідка базується на маловідомих архівних джерелах, що знаходяться у Державному архіві Харківської області (ДАХО), а також на інших малодосліджених друкованих матеріалах.

Ключові слова: *промисловість, пожежа, протипожежна охорона, Вища Рада Народного Господарства, Народний Комісаріат Внутрішніх Справ.*

Слід відзначити, що дослідження аспектів протипожежної боротьби в промисловій галузі на території України в роки нової економічної політики є темою, що частково розглядалася науковцями. Проте розгляд питань боротьби з вогнем у 1925–1926 роках в українській промисловості є маловідомою темою в сучасній історіографії української науки. Зазначені аспекти, звісно, мають науково актуальний характер, оскільки глибоких наукових досліджень з зазначеної проблематики не існує. Дана стаття є спробою заповнення певної історичної прогалини.

Рішенням Ради Народних Комісарів УСРР (РНК УСРР) від 30.06.1920 року усі справи пов'язані з протипожежною боротьбою у промисловості в Україні підпорядковувалися НКВС УСРР. Проте технічними питаннями пожежної охорони займалася Вища Рада Народного Господарства УСРР. Однак до середини 1920–х років відбувалася плутанина у справах керування при ліквідації пожеж між представниками НКВС та ВРНГ. Наказом від 28 жовтня 1925 року, що був підписаний заступником НКВС УСРР Канарським та заступником голови ВРНГ Масловим, передбачалося остаточно з'ясувати питання взаємодії між головними установами внутрішніх справ та народного господарства [1, арк. 97].

У вищезгаданому наказі прописувалися основні питання взаємовідносин між ВРНГ та НКВС з питань управління пожежною справою на усіх промислових підприємствах, розташованих на території УСРР. Так загальне керівництво, спостерігання та контролювання за пожежною справою у галузі промисловості було у віданні НКВС (постанова РНК УСРР від 30 червня 1920 р. не відмінялася), зате керування на місцях, технічне управління та виконання протипожежних заходів і безпосередня відповідальність за стан боротьби

з пожежами у промисловій сфері покладалися на ВРНГ України. Зазначалося, що загальний план пожежної безпеки промислових об'єктів мав погоджуватися із загальнореспубліканським планом боротьби з пожежами, а ВРНГ мала повідомляти щорічно НКВС відомості про стан пожежної охорони промислових підприємств та кількості пожеж за минулий рік [1, арк. 98].

Слід зауважити, що Наркомат внутрішніх справ перебирав на себе функції контролю за станом пожежної безпеки на підприємствах України (створювалися спеціальні комісії), однак управління місцевого управління НКВС не мало право здійснювати перевірки на фабриках та заводах без координації дій з районними органами ВРНГ та представниками профспілок.

Результати протипожежних оглядів підприємств фіксувалися спеціальними актами, що передавалися зацікавленим сторонам для впровадження в життя протипожежних вимог, зафіксованих в актах. У випадках, якщо представництва НКВС або ВРНГ на місцях, або підприємства не погоджувалися з вимогами Комісії з протипожежних заходів, у такому випадку сторони могли оскаржити постанову комісії у місцевих міжвідомчих пожежно–технічних нарадах, а згодом у центральній міжвідомчій нараді при НКВС УСРР у м. Харків. Комунальним та промисловим пожежним організаціям належало в обов'язковому порядку розробляти план роботи та ліквідувати вогняну небезпеку при виникненні та гасінні пожеж [1, арк. 98].

Необхідно сказати, що все ж таки пожежна охорона промислових підприємств в досліджуваний період була на пріоритетному положенні, на відміну від пожежного догляду за іншими комунальними закладами. Оскільки на підприємствах створювалися спеціальні пожежні команди, то вони мали право не брати участь у гасінні пожеж, за виключенням наступних окремих випадків. «Основними моментами обов'язкової участі пожежних організацій промислових підприємств у гасінні пожеж є – 1) безпосередня загроза від пожежі майну промислової установи»; 2) пожежі, що несуть характер стихійного лиха, які загрожують промисловим підприємствам; 3) випадки пожеж особливого та цінного для республіки майна, що розташоване у безпосередній близькості від промислових об'єктів. При використанні промислових пожежних організацій поза цих організацій, має залишатися достатня кількість пожежних для охорони конкретної індустріальної установи [1, арк. 98].

Під час об'єднаних заходів з гасіння вогню пожежних команд комунального та індустріального підпорядкування керівництво та відповідальність за ефективність протипожежних дій відходило до найстаршого за посадою керівників пожежних організацій, у випадку якщо інше не було передбачене місцевими додатковими угодами. З метою більш ефективної боротьби з вогняною стихією визнавалися бажаними взаємні перевірки боєготовності команд вогнеборців, але за умови попереднього погодження між місцевими старшими пожежними агентами управління місцевого господарства, НКВС та підприємствами.

Головний інспектор з справ пожежної охорони УСРР Коваленко та представник ВРНГ України Кравец були ініціаторами наступного пункту положення про взаємовідносини ВРНГ та НКВС УСРР – «… З метою погодження міжвідомчих відносин та заходів в галузі пожежної охорони, розробки пожежно–технічних питань та для розгляду і вирішення питань, суперечок, протиріч, що витікають з практики пожежної роботи, створити в центрі при НКВС та на місцях при міських відділах комунального господарства (міськвідкомгоспах) та окружних місцевих господарствах (окрмісцгоспах) міжвідомчих зборів з представників усіх відомств та залученням різних спеціалістів з окремих необхідних галузей» [1, арк. 98].

Українські пожежні організації почали активно виконувати наказ по НКВС та ВРНГ від 28.10.1925 року. Так, наприклад, вже 30.11.1925 року у м. Луганськ було проведене перша окружна нарада з керівниками пожежної охорони та брандмейстерами. На цій нараді був встановлений порядок виїздів пожежних команд ВРНГ та НКВС на пожежі у міста та райони округу [2, с. 209].

Однак незважаючи на деякі спроби покращення справ в галузі вогнеборчої справи, на середину 1926 року стан пожежної безпеки промислової сфери перебував у складному становищі. В обіжнику ВРНГ УСРР №56 від 1 червня 1926 року до усіх трестів, відділів міської промисловості, відділів міського господарства, інших підприємств зазначалося, що згідно донесень про пожежі та даних актів протипожежних комісій стан більшості фабрик та заводів (особливо по місцевій промисловості) в аспекті пожежної безпеки перебував у незадовільному стані, а самі питання протипожежної боротьби перебували поза увагою адміністративно–технічного персоналу індустріальних закладів [3, арк. 43]. Також зазначалося, що небезпека від пожеж є реальною та значної, що республіка втрачає велику кількість підприємств, а люди позбавляються власного майна та роботи.

ВРНГ України висловлювала обурення з приводу багатьох порушень правил протипожежної безпеки на деяких заводах, «… як наприклад, не вживання заходів до забезпечення справної роботи, навіть тих засобів пожежогасіння, які вже маються і повне безгосподарне відношення до цих міроприємств» [3, арк. 43].

Наводилися приклади порушень протипожежної безпеки на деяких фабриках та заводах. «1. Майно зовсім не має ніякої живої пожежної охорони, навіть однієї сторони. Де є добровільні пожежні команди, то вони недієздатні через те, що члени їх не зацікавлені та з ними не проводиться учбових теоретичних та практичних навчань в справі пожежної охорони, та немає відповідального керівництва над ними. Правила внутрішнього розпорядку добровільних пожежних команд згідно обіжника ВРНГ №89017 від 17.11.1925 року до цього часу не введені. Пожежних варт ніяких не проводиться. Завідування пожежною охороною ні на кого не покладено і таке інше. 2. Водоперегони не всюди маються, а де такі і є то вони не пристосовані для того, щоб гасити пожежу, себто малий тиск води, підприємства не устатковані пожежними кранами у необхідній кількості, а останні не мають пожежних рукавів. Або є рукава, але вони без гайок щоб з'єднувати їх з кранами, або гайки та штуцери кранів різних між собою розмірів та систем і таке інше. Запаси води маються теж не скрізь, а як де і маються, то у недостатній кількості і то тільки на літню добу. До джерел води (річки, ставки) немає зручного доступу, через що вони у випадку пожежі не можуть бути використані» [3, арк. 43].

Серед інших порушень було виявлено, що на деяких фабриках майже не було необхідного пожежного реманенту, а наявне устаткування не відповідало технічним вимогам пожежної справи в умовах конкретного підприємства, воно псувалося через відсутність за ним належного догляду (знаходилося під відкритим небом, використовувалося для різних господарчих потреб). Не малося належних засобів пересування пожежного обозу, коні знаходилися від пожежного обозу на далекій відстані або їх зовсім не було під час пожежі. Помешкання членів пожежних команд також були розташовані далеко від пожежного депо.

Слід відмітити, що ВРНГ достатньо прискіпливо підходило до контролю пожежної безпеки на промислових об'єктах. Представники вищої ради народного господарства наводили і приклади інших порушень. «Немає відповідної сигналізації, щоб швидко викликати допомогу на випадок пожежі, навіть немає таких звичайних засобів виклику допомоги як звичайний дзвінок. В містах, де підприємства розташовані поблизу професійних пожежних команд, з ними нема ніякого безпосереднього зв'язку для швидкого виклику на випадок пожежі. Існує ігнорування значення спринклерного устаткування та правил користування ним, що позбавляло підприємство можливості і права на одержання від Держстраху відповідних знижок (до 65%) при страхуванні майна. Зафіксовано не вживання енергійних заходів до реставрації спринклерного устаткування там, де, навіть, це не потребує багато коштів. Ціла низка порушень будівельних протипожежних правил у відношенні: а) до близького сусідства горючих матеріалів від підприємства, склепів, різних матеріалів тощо, б) будування нових будівель, в) устрою театрів, клубів та кінематографічних камер у них, г) устрою печей, димарів і інших приборів опалення та освітлення» [3, арк. 45].

Необхідно сказати, що згадані порушення пожежної безпеки не тільки були небезпечними зі зрозумілих причин, але й були причиною суттєвих збитків промислових установ (при наявності згаданих порушень при страхуванні підвищувався страховий збір заводу державі не тільки за будівлю, де були виявлені недоліки, але й за сусідні з ними будинки).

Вища Рада Народного Господарства України, виходячи з проблем пожежної охорони промислових підприємств, надала ряд рекомендацій для трестів, заводів та фабрик. Так пропонувалося усі протипожежні заходи проводити у повній відповідності з правилами пожежної охорони промислових підприємств згідно постанови НКП УСРР (Народного Комісаріату Праці УСРР) від 24 серпня 1921 року, а також з правилами Укрдержстраху в цій галузі, з метою отримання від останнього знижки при страховому зборі з промислового об'єкту. Для поліпшення бойової готовності добровільних пожежних організацій необхідним вважалося введення чергувань їх членів та проведення з ними регулярних навчань з пожежної справи, а також впорядкування систему компенсації членам дружин за час учбових навчань, конкретного гасіння пожеж, інших робіт з пожежної безпеки, не підвищуючи, проте, механічно їм заробітну платню [3, арк. 46].

На виконання розпорядження ВРНГ УСРР у 1926 році у всіх пожежних командах міст України, в тому числі у м. Луганськ розпочалися регулярні теоретичні та практичні заняття з підготовки особового складу за програмою, розробленою Управлінням Пожежною Охороною (УПО) НКВС України. В 1926 році до трьох пожежних команд м. Луганськ додалися ще дві – заводу імені Артема та текстильної фабрики. Луганськ з населенням 72 тисячі осіб стали охороняти 5 пожежних організацій зі штатом у 144 пожежних [2, с. 209].

Важливою справою вважалося придбання для вогнеборців літератури з питань пожежної охорони – підручника Н. П. Требезова «Пожежна тактика», книги «Протипожежна охорона промислових підприємств» за авторством інженера Корольова, періодичного видання «Пожежна справа».

Пропонувалося призначити відповідальну особу за протипожежні заходи на кожному підприємстві, дозволялося запрошувати фахівця – брандмейстера до виконання зазначених функцій. Необхідним було придбання належного пожежного устаткування для гасіння пожеж, а також його нормальне зберігання та догляд за ним у пожежному депо, у якому мала бути пожежна сигналізація. Заборонялося використовувати пожежні інструменти та матеріали не за прямим призначенням, тобто не використовувати пожежний реманент у звичайних господарчих справах [3, арк. 47].

Також вважалося за необхідне вжити заходів «… щодо поширення водоперегонів та їх устаткування пожежними кранами, шлангами з гайками та цівками у належній кількості та зберігати їх в спеціальних ящиках під склом, щоб вони не використовувалися на приватні потреби. Якщо у водоперегоні недостатній тиск води, щоб гасити пожежу, то вживати заходів з перебудування водогону, за умови використання помірної кількості грошей. З метою проведення усього необхідного у належний стан та взагалі для поліпшення стану пожежної охорони і поставки її на належну височінь, Вам (підприємствам) необхідно буде внести в бюджет відповідні суми не захоплюючись дуже широкими планами, але й не зменшувати – в дійсній необхідності, спрямованій у першу чергу до усунення дефектів і порушень, як правил протипожежної охорони, так і правил Держстраху» [3, арк. 47].

Згадані настанови були підписані головою Вищої Ради Народного Господарства УСРР Аусемом та заступником начальника ЛОУ ВРНГ УСРР Нелекою. Слід сказати, що дійсно справи у сфері пожежної безпеки на промислових об'єктах у середині 1920–х роках були незадовільними, але вже у другій половині 1920–х років справи у цій галузі поступово покращувалися, в тому числі завдяки співпраці Наркомату внутрішніх справ УСРР та ВРНГ УСРР. У подальшому плануються наукові розвідки у сфері дослідження проблем пожежної безпеки в Україні наприкінці 1920–х років та у1930–х роках.

Список використаних джерел

1. Державний архів Харківської області. – ФР–531. – Оп.1. – Спр.607.

2. Смирнов Г. В. Историческая хроника пожарной охраны Луганска / Г. В. Смирнов. – Луганск: Издательство «Лугань». 1996. – 416 с.

3. Державний архів Харківської області. – ФР–869. – Оп.1. – Спр.24.

References

1. Derzhavnyy arkhiv Kharkivs'koyi oblasti. – FR–531. – Op.1. – Spr.607.

2. Smyrnov H. V. Istorycheskaya khronyka pozharnoy okhrany Luhanska / H. V. Smyrnov. – Luhansk: Izdatel'stvo «Luhan'». – 1996. – 416 s.

3. Derzhavnyy arkhiv Kharkivs'koyi oblasti. – FR–869. – Op.1. – Spr.24.

Kharlamov M. I., *Ph.D. (historical sciences), Associate Professor, Associate Professor of department of social and humanitarian disciplines of the National university of civil protection of Ukraine (Ukraine, Kharkiv), mike1982kharlamov@gmail.com*

Logovskiy I. M., *Ph.D. (historical sciences), Associate Professor, Associate Professor of department of social and humanitarian disciplines of the National university of civil protection of Ukraine (Ukraine, Kharkiv), marika_logovskay@ukr.net*

Features of the state of fire protection of industry in Ukraine in 1925–1926

The purpose of the study is to consider the peculiarities of the state of fire protection of industrial enterprises of the Ukrainian Soviet Socialist Republic during the period of the flowering of the new economic policy (NEP). Some issues of the relationship between the People's Commissariat of Internal Affairs of the Ukrainian Republic (NKVS of the Ukrainian SSR) and the Supreme Council of the National Economy of the Ukrainian SSR are considered in this article. The problems of fighting the fires in the industry of the republic in 1925 are described, attempts are made to overcome the crisis in the system of fire safety in 1926. The problem – chronological and historical – system research methods are used in the work, which allowed to approach the analysis of the above issues more objectively. This research is based on little–known archival sources located in the State Archives of Kharkiv Oblast (DAKHO), as well as in other inexpressed printed materials.

Keywords: *industry, fire, fire protection, High Council of People's Economy, People's Commissariat of Internal Affairs.*

* * *

УДК 343.[163: 329. 281]:929 Мислов (477.73)

Макарчук С. С.,
кандидат історичних наук, доцент кафедри інформаційної, бібліотечної та архівної справи, Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв (Україна, Миколаїв), ocpdtarvd@ukr.net

Справа миколаївського прокурора В. К. Мислова

Досліджуються стосунки між органами ДПУ–НКВС УРСР та прокурорами, які здійснювали нагляд за органами державної безпеки під час Великого терору 1937–1938 рр. На основі архівно–кримінальної справи Миколаївського міського прокурора В. К. Мислова розглянуті можливості впливу прокурорів зі спец справ на перебіг політичних репресій, намагання забезпечення законності в діях чекістів.

Ключові слова: *органи державної безпеки, прокурор зі спец справ, ДПУ–НКВС, Великий терор, прокурорський нагляд.*

Проблема прокурорського нагляду за органами ДПУ – НКВС СРСР, взаємовідносин прокурорів із співробітниками органів державної безпеки під час проведення репресивних акцій, особливо в період Великого терору 1937–1938 рр. залишилося поза увагою науковців. В історико–правових працях Д. Т. Яковенка, Д. А. Тихоненкова, В. В. Мурзи, Є. І. Шабаліної, Л. М. Маймескулова, С. А. Черниченка [1] досліджується компетенція, форми та методи діяльності органів прокуратури в 1920 – початку 1930–х рр., залишаючи поза увагою середину та другу половину 1930–х рр. Вчені утримувалися від такого аналізу із двох причин. Перша – дослідникам не були доступні переважна більшість документів цього періоду через їх утаємниченість. Тому процеси формування підрозділів прокуратури, що здійснювали нагляд за органами державної безпеки, особливості прокурорського нагляду на різних етапах, штатна структура залишалися поза увагою наукової громадськості. Друга – в умовах розгортання масових політичних репресій роль прокуратури у той період зводилася, здебільшого, до виконання вказівок вищого політичного керівництва та бажань співробітників держбезпеки. Цілком вірогідно, що неприглядна роль могла вплинути на загальний імідж сучасних прокурорських працівників.

Але згодом, у процесі виявлення нових архівних документів, почали оприлюднюватися цікаві сюжети, що спростували початкове враження від діяльності прокуратури під час Великого терору. Частково питання організації і діяльності органів прокуратури, у тому числі особливостям нагляду за діяльністю органів держбезпеки, висвітлені в роботах В. В. Сухоноса та В. Г. Клочкова [2]. Проте в них відсутні біографічні дані про прокурорських працівників, репресії прокурорів, що здійснювали нагляд за органами ДПУ – НКВС.

Почали друкуватися праці, що свідчили про вагомий спротив співробітників прокуратури масовому беззаконню, ініційованому політичним керівництвом СРСР. Зокрема, серед них слід відзначити дослідження Л. М. Абраменка і А. І. Амонса [3, с. 376], присвячене репресіям проти працівників прокуратури та В. Т. Окіпнюка [4, с. 137–183], в якому досліджуються процеси становлення підрозділів прокуратури з нагляду за органами державної безпеки в 1920–1930–х рр., вміщено матеріали про приблизний розподіл особового складу цих підрозділів та біографічні дані прокурорських працівників. Однак характер і особливості здійснення нагляду за діяльністю чекістів, взаємовідносини між органами прокуратури і ДПУ–НКВС, у тому числі в період 1937–1938 рр., і після завершення масового терору в передвоєнний період, у вказаних дослідженнях відсутні. На сьогоднішній день немає й узагальнюючих праць з даної проблематики. Основною причиною цьому є обмеженість даних на репресованих прокурорів. В згаданій праці Л. М. Абраменко зазначав: «Окремі свідчення ветеранів прокуратури про репресії не тільки стосовно державних службовців і командного складу армії, а й стосовно прокурорів і слідчих були давно відомі. Але ніхто ніколи достеменно не знав за що, як і коли вони [були] покарані, хто вони і скільки їх. Ні прізвищ, ні місця та часу притягнення їх до кримінальної відповідальності жодна державна установа не знала, і знайти щось було неможливо, оскільки ніякого обліку цих надзвичайних подій, якими є факти арештів і засудження самих захисників законності – прокурорів, ні в Україні, ні в інших державах колишнього СРСР ніколи не було і, крім деяких коротких публікацій з цього приводу, досі немає» [3, с. 4–5]. Складність виявлення інформації про репресованих прокурорів серед десятків тисяч архівно–кримінальних справ зумовлена також і тим, що прокурори були засуджені не як прокурори, а як працівники вже інших установ і організацій. Виявляється, що ухвалюючи рішення про порушення кримінальної справи і арешт прокурора, на вимогу ДПУ–НКВС його звільняли з роботи, надавали можливість працевлаштовуватися на нову не прокурорську посаду, а потім арештовували [3, с. 7].

ЗМІСТ

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

Пилипчук О. О. Дослідження проблем рецепції римського права в Київському юридичному товаристві 7
Богатікова О. В. Місце Григорія Павлуцького (1861–1924 рр.) у громадському житті України кінця XIX – початку XX ст. 12
Скоков О. Д. Час заснування навчального закладу в м. Острозі в історіографії середини XIX – початку XXI ст. 16
Перепелюк О. М. Підготовка учителів церковного співу в Київській єпархії кінця XIX століття 22
Богатчук С. С. Діяльність вінницького жіночого єврейського училища наприкінці XIX ст. 25
Романенко Г. В. Збереження та популяризація породи гуцульського коня в Галичині в останній третині XIX – на початку XX ст. 27
Романцова Н. І. Інавгураційна лекція М. Грушевського у Львівському університеті. історіографічний аспект проблеми 31
Дегтярьов С. І. Політика українізації уряду Української Держави (до 100–річчя Української революції 1917–1921 рр.) 34
Гай–Нижник П. П. Олександр Севрюк і його роль під час перемовин й укладання Мирового договору між УНР та Центральними державами у Бересті (січень – лютий 1918 р.) 37
Варгатюк С. В. Боротьба дипломатичного корпусу Директорії УНР з окупацією Польщею Західної України 44
Харламов М. І., Логовський І. М. Особливості стану протипожежної охорони промисловості Україні у 1925–1926 роках 47
Макарчук С. С. Справа миколаївського прокурора В. К. Мислова 50
Bratus I. V., Tsomyk M. Yu. The 76th anniversary of the tragedy of Babi Yar: historical and cultural aspects (76–річчя трагедії Бабиного Яру – історико–культурологічний аспект) 55
Шишкін І. Г. Західна Україна у стратегічних планах Армії Крайової в роки Другої світової війни 57
Чуйко Р. В. Відбудова мережі регіональних архівних установ України в післявоєнний період (1944–1950 рр.). Історіографія проблеми 60
Диптан Л. С. Організаційне забезпечення медико–санітарного обслуговування репатріантів на території Української РСР у 1944–1947 рр. 64
Лановюк Л. П. Історія сіл як суб'єкт суспільної пам'яті про Другу світову війну 69
Сірук Н. М. Відомі персоналії – джерела вивчення української історії та культури (40–50–ті роки XX ст.) 71
Лук'яненко О. В. Вікові особливості студентів–остарбайтерів повоєнних випусків Полтавського педінституту 75
Котик Ю. В. Оподаткування селян в УРСР у 1946–1953 рр. 77
Демідко О. О. Театральне життя Маріуполя в другій половині XX ст. (1970–1980–ті рр.) 79
Гаврилюк Г. І. Підсумки та наслідки третьої хвилі демократизації: адаптація даних Freedom House (1973–2018 рр.) 83
Стасюк Ю. М. Озброєння українських добровольчих батальйонів на Сході України у 2014 році 88
Левчук К. І. Розвиток громадських організацій України протягом 90–х років XX ст. 93
Кикоть С. М. Адміністративний ресурс в Україні: причини виникнення та особливості використання 96
Муханов В. М. Історіографія та джерельна база історії становлення та розвитку галузі промислового виробництва сої та продуктів її переробки в Україні 99
Аносова В. С. До історії охорони культурної спадщини українського народу 104
Бондарчук-Чугіна І.Ю. Культура як чинник туристичного інтересу і туристичної мотивації 107
Васильєва Г. Г. Традиції та сучасні тенденції народного хорового співу Південного регіону України 110
Муравська С. В. Музейні заклади системи вищої освіти Західної України: статистика і логістика 113
Орехівський В. Д. Еволюція впровадження системи органічного землеробства в Приватному Підприємстві «Агроекологія» у другій половині XX – на початку XXI століть 115
Орлова О. В., Бондарчук-Чугіна І. Ю. Культурний туризм у формуванні національної ідентичності 117
Сологуб В. Д., Латко В. Б., Шеремет В. В. Роль та значення музичних інструментів у контексті культурно–історичного розвитку 122
Олійник О. М., Марченко О. О. Історіософія національної кухні Китаю: нотатки до проблеми 126
Исмайлова А. И. Электронный каталог: больше возможностей для читателей (Електронний каталог: більше можливостей для читачів) 129
Сулейманова Х. С. Империя Афшаридов и ее отношения с Османской империей в документах «Хятти Хумаюн» (Імперія Афшариди і її відносини з Османською імперією в документах «Хятті Хумаюн») 131
Гасанов Р. Об экономической жизни Мугана в раннем средневековье (Про економічне життя Мугана в ранньому середньовіччі) 136
Захарова О. В. Діяльність депутатських дворянських зборів Бессарабської губернії напередодні та під час Першої світової війни 138
Фалько С. А. Из истории военной модернизации на Востоке во второй половине XIX в.: деятельность инструкторских миссий военного министерства Российской империи в Азии (З історії воєнної модернізації на Сході в другій половині XIX ст.: діяльність інструкторських місій військового міністерства Російської імперії в Азії) 141

CONTENT

HISTORICAL SCIENCES

Pylypchuk O. O. Study on the problems of the reception of Roman law in the Kyiv legal society 7
Bogatikova E. V. Place of Gregory Pavlutskiy (1861–1924) in the public life of Ukraine at the end of the XIX – early XX centuries 12
Skokov O. D. The time of foundation of the educational institution in the town of Ostroh in the historiography of the mid XIX – the beginning XXI centuries 16
Perepeliuk O. M. The training of teachers of church singing in the Kyiv diocese of the late XIX century 22
Bohatchuk S. S. Activity of the Vinnytsia Women's Jewish School at the end of the nineteenth century 25
Romanenko G. V. Preservation and popularization of the Hutsul horse breed in Galicia in the last third of the 19th and early 20th centuries 27
Romantsova N. I. Inauguration lecture of M. Hrushevsky in the University of Lviv. Historiographic aspect of the issue 31
Degtyarev S. I. Politics of Ukrainization of the Government of the Ukrainian State (to the 100th anniversary of the Ukrainian Revolution of 1917–1921) 34
Hai–Nyzhnyk P. P. Olexander Sevryuk and his role during the negotiations and conclusion of the World Treaty between the UNR and the Central States in Brest (January – February 1918)....37
Vargatyuk S. V. Struggle of the diplomatic corruption of the UNR Director with the building of Poland of Western Ukraine 44
Kharlamov M. I., Logovskiy I. M. Features of the state of fire protection of industry in Ukraine in 1925–1926 47
Makarchuk S. S. The case of the Mykolayiv Prosecutor V. K. Myslov 50
Bratus I. V., Tsomyk M. Yu. The 76th anniversary of the tragedy of Babi Yar: historical and cultural aspects 55
Shyshkin I. H. Western Ukraine in the strategic plans of the Armia Krajowa during the World War Two 57
Chuiko R. V. Rebuilding a network of regional archival institutions of Ukraine in the postwar period (1944–1950). Historiography of the problem 60
Dyptan L. S. Organizational support for health care of repatriates in the territory of the Ukrainian SSR (1944–1947) 64
Lanovyuk L. P. The history of the village sas a subject of public memory of the Second World War 69
Siruk N. M. The known personalias are sources of study of Ukrainian history and culture (40–50 years of the XX century) 71
Lukyanenko O. V. Age features of students–ostarbeiters among post–war graduats of Poltava Pedagogical Institute 75
Kotyk Yu. V. Taxation of peasants in the USSR in 1946–1953 77
Demidko O. O. Theatrical life of Mariupol in the second half of XX c. (1970–1980–s) 79
Gavrilyuk G. I. The outcomes and consequences of the third wave of democratization: adaptation of Freedom House data (1973–2018) 83
Stasyuk Y. The Armament of Ukrainian Volunteer Battalions in the East of Ukraine in 2014 88
Levchuk K. I. Development of public organizations of Ukraine in the 90th of the XX th century 93
Kikot S. M. Administrative resource in Ukraine: causes of emergence and peculiarities of usage 96
Mukhanov V. N. Historiography and source base of the history of the formation and development of the industrial production of soybean and products of its processing in Ukraine 99
Anosova V. S. To the history of the protection of the cultural heritage of the Ukrainian people 104
Bondarchuk-Chugina I. Yu. Culture as a factor of tourist interest and tourist motivation 107
Vasilieva G. G. Traditions and modern tendencies of folk choral singing in the Southern region of Ukraine 110
Muravska S. V. Museum institutions of the higher educational system of Western Ukraine: statistics and logistics 113
Orekhivskyi V. D. Evolution of introduction of the system of organic agriculture in Private Enterprise «Agroecology» in the second half of XX – at the beginning XXI of centuries 115
Orlova O. V., Bondarchuk-Chugin I. Yu. Cultural Tourism in the Formation of National Identity 117
Sologub V. D., Latko V. B., Sheremet V. V. Role and importance of musical instruments in the context of cultural and historical development 122
Oliinyk O. M., Marchenko O. O. Historiosophy of Chinese cuisine: notes to the problem 126
Ismayilova A. I. Using e–catalog is more convenient for readers 129
Suleymanova Kh. S. Afsharid Empire and its relations with the Ottoman Empire in the documents of «Hatti–Humayun» 131
Hasanov R. About the economic life of Mugan in the early Middle Ages 136
Zakharova O. V. Activity of Gentry Deputies Assemblies in Province Bessarabia before and During World War I 138
Falco S. A. From the history of military modernization in the East in the second half of the 19th century: the activities of instructor's missions of the Military Ministry of the Russian Empire in Asia 141
Chernih I., Gladchenko S. Theory of modernization and realities of Afro–Asian modernization (socio–cultural aspect) 151

МІЖНАРОДНА ІНДЕКСАЦІЯ ЖУРНАЛУ

1. Index Copernicus (Польща) – міжнародна наукометричних база (Index Copernicus Journals Master List). Даний сайт містить індексування, ранжування і реферування журналів, а також є платформою для наукового співробітництва та виконання спільних наукових проектів

2. EBSCO (USA) – агрегатом повнотекстових видань. Включає в себе 375 повнотекстових баз даних і більш 350000 електронних книг

3. InfoBase Індекс (Індія) - комплексна, багатоцільова база даних, що охоплює наукові літератури з усього світу.

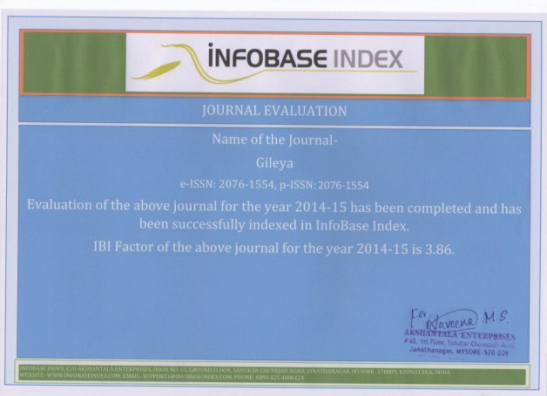
INFOBASE INDEX

JOURNAL EVALUATION

Name of the Journal-

Gileya

e-ISSN: 2076-1554, p-ISSN: 2076-1554

Evaluation of the above journal for the year 2014-15 has been completed and has been successfully indexed in InfoBase Index.

IBI Factor of the above journal for the year 2014-15 is 3.86.

4. SIS (Scientific Indexing Services) (USA) фокусується на цитатах індексації, аналіз цитованості і підтримує бази даних, що охоплюють цитування тисячі академічних журналах. SIS забезпечує кількісний і якісний інструмент для рейтингу, оцінки та класифікації журналів з навчальної оцінки і передового досвіду.

SIS Scientific Group

Conference Certificate

Cert No: SIS-015-21

Date: February.15.2015

This Conference has accepted to Index in SIS Conference List Entitled:

15t International Conference on Biosciences Research (Icbr 2015)

Organizer

Biosciences Research Support Foundation (BRSF)

This conference is under cover of Scientific Indexing Services.

This Certificate is valid for 1 Year until February 2016.

Check, www.sindex.org, for currency of the certificate validity.

Certificate remains property of SIS to whom it must be returned upon request.

SIS Scientific Group

www.sindexs.org

sindexings@gmail.com

Наукове видання

Збірник наукових праць **«Гілея: науковий вісник»**
Випуск 130 (3)

Scientific edition
Collection of scientific papers **«Gileya: scientific herald»**
130 edition (3)

СПІВЗАСНОВНИКИ:
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова;
ВГО Українська академія наук, «Видавництво «Гілея»

Шеф–редактор: *В. П. Андрущенко*
Головний редактор: *В. М. Вашкевич*
Відповідальний секретар: *В. Б. Халамендик*

Видавництво: «Видавництво «Гілея»
04070, м. Київ, вул. Почайнинська, 62

Підписано до друку 28.02.2018 р.
Формат 60х84/8. Папір офсетний.
Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 54,63. Обл.-видавн. арк.
Наклад 150 пр. Зам. №

Віддруковано з оригіналів замовника.
ФОП Корзун Д. Ю.
21027, а/с 8825, м. Вінниця, вул. 600-річчя, 21.
Тел.: (0432) 69-67-69, 603-000,
(096) 97-30-934, (093) 89-13-852.
e-mail: tvory2009@ gmail.com
http://www.tvoru.com.ua

Ціна договірна